

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ

หม่อมเจ้าหญิง สุรางค์ศรี โคก่างค์

ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2507

959.371

อ 2507

ฉ.1

ฉ.2

หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี โสภางค์

ประสูติ ๑๑ เมษายน ๒๔๒๗

สิ้นชีพตักษัย ๔ สิงหาคม ๒๕๐๗

เขษณาชเรศฐาตุทศสุตฺตยา

ภคินีเสนาธยาเขษณาชเรศฐาตุทศสุตฺตยา

หัตถ์สุทฺตยาชเรศฐาตุทศสุตฺตยา

เขษณาชเรศฐาตุทศสุตฺตยา

เขษณาชเรศฐาตุทศสุตฺตยา ๗

ลายพระหัตถ์ของ หม่อมเจ้าหญิง สุรางค์ศรี โสภางค์

คำนำ

การจัดทำ "อนุสรณ์" ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี โสภางค์ เจ้าภาพได้คิดใคร่ครวญว่า จะมีหนังสืออะไรแจกดี นอกไปจากพระประวัติและกำไว้รำลึก จึงได้ค้นไปในบรรดาหนังสือ ที่มีลายพระหัตถ์ทรงพระอักษร ของหม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี โสภางค์ทรงไว้ พบ "รายนาม ของเจ้าจอมมารดาของพระราชโอรส-ธิดาในรัชกาลที่ ๕" กับ "โคลงพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๕" ทรงพระปรีชาสามารถ ลำดับพระอาวุโส และพระนามของพระราชโอรส และพระราชธิดา ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ไว้โดยละเอียดด้วย คำโคลง ควรจัดพิมพ์ไว้ใน "อนุสรณ์" นี้ เป็นการเทอดทูล พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เจ้าอยู่หัว ผู้ทรงมีพระเมตตาคุณ และพระมหากรุณาธิคุณอันประเสริฐยิ่ง แก่ หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี โสภางค์

ใน "รายนามเจ้าจอมมารดาของพระราชโอรส-ธิดา ใน รัชกาลที่ ๕" มีอักษรย่อควรทราบดังต่อไปนี้

พ.อ.จ. - ย่อจากคำว่า - พระองค์เจ้า

ถ้ามีอักษร ญ. หรืออักษร ช. ต่อเติมไปอีกจาก พ.อ.จ.

นั้นบอกเพศ ดังนั้น พ.อ.จ.ช. ก็ย่อมาจากคำว่า พระองค์เจ้าชาย
ส่วน พ.อ.จ.ญ. ก็ย่อมาจากคำว่า พระองค์เจ้าหญิง นั่นเอง.

ส.ด.จ.ฟ.ช. - จาก "สมเด็จพระเจ้าฟ้าชาย"

พ.บ.ส.ด.พ. - จาก "พระบาทสมเด็จพระ"

สถานที่^๕ ๘๕
สถานที่เป็นการแสดงพระยศฐานันดรศักดิ์ (ถ้าเรียกหรือ
คำเขียน) นำหน้าพระนามของเจ้านายในราชสกุลวงศ์

สำหรับโคลงพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๕ หม่อมเจ้าหญิง
สุรางค์ศรี โสภางค์ ทรงบรรทมไว้ด้วยลายพระหัตถ์อันงดงาม
ด้วยดินสอดำ และทรงบรรทมไว้ว่า "จดตามที่จำได้" เพราะ
ต้นฉบับหาย"

ในเรื่องตำราทำนายเคราะห์ที่มีชื่อว่า โอเรกูล่า (ฟังสำเนียง
คล้าย ๆ แหก) มีลายพระหัตถ์ของหม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี โส
ภางค์อยู่ในตอนต้น ๆ ทรงด้วยดินสอดำ บอกชื่อตำรา บอก
วิธีหาค่าทำนาย กับตารางภาพเครื่องหมายและอักษรพยัญชนะ
ต่อมา^๕ ๘๕ เป็นลายมือของผู้อื่น คนที่ทรงวานให้ช่วยคัดลอก

หม่อมเจ้าหญิงสืบพันธุ์^๕ พานเสนอ โสณกุล ทรงพระ
กรุณาทรงเขียน "พระประวัติ" ^๕ ๘๕ ๘๕
หม่อมเจ้าหญิงเรือศรี สวัสดิวัตน์ เจ้าภาพขอขอบพระคุณยิ่งมา ณ ^๕ ๘๕

อนึ่งขอขอบคุณ คุณสวัสดิ์ เหนาะกุล แห่งโรงพิมพ์
ประชาช่างอย่างยิ่ง ที่ได้กรุณาเอื้อเฟื้อ จัดพิมพ์ หนังสือ อนุสรณ์
นี้โดยรีบด่วนได้ทันแจกในงานพระราชทานเพลิง พระศพ ในวันที่

ที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

ด้วยความไม่สามารถที่จะขจัด มิให้มีความขาดตกบก
พร่องต่าง ๆ ก็ยังมี เวลา อันจำกัด ใน การจัด การเขียน และ การ
พิมพ์หนังสืออนุสรณ์ จึงมี "ใบบอกแก่คำผิด" พิมพ์เย็บติด
อยู่ตอนท้าย ขอท่านที่ได้รับหนังสืออนุสรณ์ได้โปรดกรุณา ให้
อภัยแก่ผู้มีสติปัญญาอ่อนกับขอให้ช่วย กรุณาอนุโมทนาแผ่ส่วน
บุญกุศลและเมตตาจิตด้วยความเจตนาดีไปยังผู้ที่ ได้ล่วง ลับ ไป
แล้วด้วยเทอญ

ขอให้ท่านจงมีความสุขสวัสดิ์

บ้านนาหนาเหนือ

๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๓

พระประวัติ

หม่อมเจ้าสุรางค์ศรีเป็น พระธิดาใน พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีเสาวภาคย์ กับ หม่อมสาย โสภางค์ (สกุลเดิมสาตราภย์) ประสูติเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๑ เมษายน ปีวอก พ.ศ. ๒๔๒๗ พระองค์เจ้าศรีเสาวภาคย์ทรงเป็นพระราชโอรสใน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับเจ้าจอมมารดาเหม ได้ทรงทำราชการในกรมราชเลขาณูการ, เป็นอธิบดีกรมอักษรพิมพการ, และอธิบดีกรมพยาบาล สิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ ๕ พระชันษา ๒๗ ปี

มีเรื่องราวเกี่ยวกับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์ นีปรากฏในพระนิพนธ์เรื่องนิทานโบราณคดี ของสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพใจความว่า

เมื่อพ.ศ. ๒๔๒๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะให้มีโรงพยาบาลขึ้นในบ้านเมือง จึงทรงตั้งกรรมการขึ้นคณะ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ให้เป็นพนักงานจัดตั้งโรงพยาบาลตามพระราชประสงค์รวม ๙ ท่านด้วยกัน คณะกรรมการกราบบังคมทูลขอแบ่งที่วังหลังตอนข้างใต้อันเป็นที่ หลวงร้าง อยู่ทางฝั่งธนบุรีสร้างโรงพยาบาลขึ้น ณ ที่นั้น และซื้อที่ดินแม่น้ำข้างเหนือโรงเรียนแห่มโคลของคณะมิสซังอเมริกัน ทำทำขึ้นไปยังโรงพยาบาล ซึ่งเรียกกันในตอนนั้นว่าโรงพยาบาลวังหลังเป็นโรงพยาบาลแห่งแรกในประเทศไทย คณะกรรมการ ๙ ท่านนี้จัดอนุกรรมการ

๒ ท่านให้ดำเนินงานคือสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรง
 ราชานุภาพพระองค์ ๑ มีหน้าที่จัดการก่อสร้างขึ้น กับพระองค์เจ้า
 ศรีเสาวภาอีกพระองค์หนึ่ง มีหน้าที่ทรงจัดดำเนินงานในโรงยา
 บาลตามประสงค์ของคณะกรรมการ

การดำเนินงานในโรงพยาบาลครั้งนั้นเป็นความลำบากอย่าง
 ยิ่ง เพราะประชาชนไม่นิยมการเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล มีแต่คน
 ยากจนป่วยหนักหมดหนทางแล้ว พอเข้าโรงพยาบาลได้ไม่ช้าก็ตาย ก็
 ยิ่งเป็นการเพิ่มพูนความไม่นิยมยิ่งขึ้น หมอสมยन्नกัถอพวกดีเหล่า
 จะทำงานร่วมกันได้แต่เฉพาะที่เป็นญาติกันมา หรือ เป็นศิษย์อาจารย์
 กัน ยิ่งซ้ำปิดพรางตำรายาอีกด้วย

ต่อมาถึงพ.ศ. ๒๔๓๐ เนื่องในงานพระราชทานเพลิงพระศพ
 สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าศิริราชกกุธภัณฑ์ พระบาทสมเด็จพระ
 จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถมีพระ
 ราชประสงค์ จะทรง เกื้อกูลแก่โรงพยาบาลวังหลังนี้ จึงทรงแนะนำให้ผู้
 ประสงค์จะช่วยในงานพระเมรุครั้งนั้นให้ช่วยในการจัดตั้งโรงพยาบาล
 สมเด็จพระเจ้ายังได้พระราชทานเงิน ส่วนพระองค์ ของสมเด็จพระเจ้าลูกยา
 เธอพระองค์นี้มาด้วยทั้งหมด ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดโรงยา
 บาลและพระราชทานนามว่า "ศิริราชพยาบาล" คนทั้งหลายเรียก
 ว่าโรงพยาบาลศิริราช โปรดให้พระองค์เจ้าศรีเสาวภาเป็นอธิบดี
 พยาบาล ถึงตอนนั้นงานการค่อยเจริญดีขึ้น พระองค์ท่านได้เริ่มทรง
 จัดการให้มีการปลูกฝีเป็นทานแก่ประชาชน และ รักษาโรคต่าง ๆ กับ
 ทรงสอนวิชาแพทย์ด้วย

พระองค์เจ้าศรีเสาวภาคย์ ต้อง ทุ่มเท กำลังพระกาย และ พระ
 บัญญาจัดการทงนอย่างเต็มที่ พระองค์ท่านทรงเป็นผู้บอบบางมา
 แต่เดิมแล้ว ซ้ำยังมีตำแหน่งในกรมราชเลขาณุกการมาตั้งแต่ก่อนตั้ง
 โรงพยาบาล ต้องเสด็จเข้าไปเขียนร่าง พระราชหัตถ์ เลขาตาม ที่ ตรีศ
 บอกทุกคืน ทั้งยังต้องไป ดุงานพิมพ์ หนังสือราชกิจจานุเบกษาอีก
 ด้วยเมื่อต้องทรงงานหนักเช่นนี้พระอนามัยก็เสื่อมโทรมลงทุกที จน
 เกิดเป็นวัณโรคขึ้น จึงเสด็จย้ายจากแพไปประทับรักษาพระองค์ใน
 โรงพยาบาล เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรง
 ทราบก็ตกพระทัยตรัสว่า “ไม่รู้เลยว่าใช้ศรีเกิน กำลังไปเสียแล้ว”
 ต่อมาได้เสด็จไปเยี่ยมที่โรงพยาบาล และตรัสรับรองในการที่จะทรง
 ชุบเลี้ยงเจ้า จอมมารดา กับ พระโอรสธิดาต่อไป อย่าให้ทรงเป็น
 ห่วงเลย

หม่อมเจ้าสุรางค์ศรีศรีตรัสเล่าว่า เมื่อเสด็จพ่อสิ้น พระชนม์ลง
 คุณย่าได้พาเข้าไปในพระบรมมหาราชวัง ขณะนั้น พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวยังไม่เสด็จออกจากห้อง พระบรรทม สมเด็จพระศรี
 พชรินทราบรมราชินีนาถทรงจูงท่าน กับ เจ้าพี่ (หม่อมเจ้าปิยสร
 พวงค์) เข้าไปเฝ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดง พระราช
 หฤทัยกรุณาสงสารเป็นอย่างมาก และพระราชทานเงินทำขวัญองค์
 ละ ๕ ชั่ง แล้วโปรดให้เจ้าจอมมารดาเหมรับ ราชการฝ่าย ใน เป็น ที่
 ท้าวสุภติกการภักดี (ต่อมาเป็นท้าวอินทสุริยา และในที่สุดเป็นท้าว
 สมศักดิ์) และรับหม่อมเจ้าสุรางค์ศรีไว้ในพระบรมมหาราชวัง ใน
 สำนักสมเด็จพระศรีพชรินทราบรมราชินีนาถ ส่วนหม่อมเจ้าปิยสร

พวงคันั้นพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงรับ
ไปบำรุงเลี้ยงไว้ตามที่ทรงสัญญาแก่พระองค์เจ้าศรีเสาวภาคย์ (เจ้า
จอมมารดาของทั้งสองพระองค์นี้เป็นญาติสนิทกัน) ครั้นเจริญชน
มายุสมควรแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง พระกรุณา ส่งไป
ศึกษาในยุโรป

หม่อมเจ้าสุรางค์ศรีใต้ทรงรับการ ศึกษา อบรม เป็น อย่าง คียง
ในสมัยนั้นได้ทรงเล่าเรียนร่วมกับพระเจ้าลูกเธอหลายพระองค์ที่พระ
ที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย มีพระ อาจารย์ เช่น พระยา อิศรพันธ์โสภณ
(หนู) เป็นต้น ต่อมาได้รับราชการในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรม
ราชินีนาถ เป็น ที่ ไว้วาง พระราชหฤทัยมาก และได้เป็น พนักงาน
เครื่องราช อิศรียาภรณ์ จุลจอมเกล้า ฝ่ายใน จึงได้ รับ พระราชทาน
เครื่องราช อิศรียาภรณ์ชั้น ๓ (ตติยจุลจอมเกล้า) ตั้งแต่ พ.ศ.
๒๔๔๓ เมื่อองค์ท่านมีชันษาเพียง ๑๖ ปีเท่านั้น ถึงรัชกาลที่ ๗
พ.ศ. ๒๔๖๙ ได้รับพระราชทานเลื่อนเป็นชั้นทุติย และพระราช
ทาน ห้องแถว ห้อง หนึ่ง ที่ หน้าวัด ประยูรวงศาวาสอันเป็น ส่วน แบ่ง
พระราชมฤตกของพระบาท สมเด็จพระ จอมเกล้า เจ้าอยู่หัว พระราช
ทานแก่พระราชโอรสธิดาหรือพระราชนัดดาบางองค์

หม่อมเจ้าสุรางค์ศรีเสด็จอยู่ในพระบรมมหาราชวังบ้าง พระ
ราชวังดุสิตบ้าง ในที่สุดเมื่อพ.ศ. ๒๔๙๘ ได้เสด็จมาอยู่กับหม่อม
ราชวงศ์เครือศรีโสภากค์ (ธิดาหม่อมเจ้าปิยสรพรพวงค์) ซึ่งได้สมรส
กับหม่อมเจ้าวิศิษฏ์สวัสดิรักษ์ สวัสดิวัตน์

ผู้ที่ได้รู้จักกับ หม่อมเจ้าสุรางค์ศรีทอง จะยอมรับกันทั่วไปว่า ท่านทรงเป็นผู้มีวาจาสุภาพไพเราะ และมีมารยาทอ่อนงามเสมอ ท่านทรงเป็นผู้มีปัญญาเฉียบแหลม รอบรู้ในทางอักษรศาสตร์เป็นอย่างดี ภาษาบาลีก็ทรงทราบบ้างโดยทรงศึกษาจากสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ) วัดเทพศิรินทราวาส ในการช่างต่าง ๆ นั้นดี มากหลายทาง ทรงพับผ้าเช็ดหน้าเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ได้อย่างดียิ่งเป็นที่นิยมของคนทั้งหลาย เมื่อคราวที่หญิงไทยต้องสวมหมวกกัน ท่านก็ได้ทรงประดิษฐ์หมวกแบบต่าง ๆ ขายเป็นที่นิยมมาก การจัดและร้อยดอกไม้สดทรงได้ประดิษฐ์งดงามเสมอ ในด้านธรรมะนั้น ได้ทรงศึกษาในหลักพระธรรมอย่างจริงจังมาหลายปีแล้ว เสด็จไปทรงธรรมที่วัดเทพศิรินทราวาส เป็นกิจ จวบจนถึงวาระสุดท้าย ที่จะเสด็จได้ การบำเพ็ญบุญทางนี้ ได้ผลประโยชน์แก่องค์ท่านเป็นอย่างดีตลอดมา โดยเฉพาะในตอนที่จะถึงชีพิตักษัย

หม่อมเจ้าสุรางค์ศรีเริ่มประชวรเล็กน้อย ๆ มาได้ประมาณ ๒ ปี ครั้นเมื่อต้นปีมีอาการอ่อนเพลียลง ด้วยหทัยและวัฏกะพิการ บาทบวมและประชวรมากบ้างน้อยบ้างเป็นครั้งคราวตลอดมา ครั้นเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคมอาการประชวรทรุดลง หลาน ๆ จึงเชิญเสด็จไปรักษาองค์ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ถึงวันที่ ๔ สิงหาคม เวลา ๒ นาฬิกาถึงชีพิตักษัยโดยอาการสงบ ได้จัดการรับพระราชทานน้ำหลวงที่วัดเทพศิรินทราวาส และจะได้พระราชทานเพลิงในวันที่ ๑๑ สิงหาคมนี้.

คำไว้อาลัย

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีเสาวภาคย์ (ในรัชกาลที่ ๔ ต้นราชสกุล ไคปางค์) และหม่อมสาย (สกุลเดิม สาตราภย์ บุตรีพระยารามกล่อมสาตราภย์เก่าแห่ง) มีโอรสและธิดาเพียงสองพระองค์คือ ร้อยเอกหม่อมเจ้าชายปิยะสรรพางค์กับหม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี เท่านั้น หม่อมเจ้าชายปิยะสรรพางค์มีบุตรและธิดาสามคนคือ

๑. หม่อมราชวงศ์ประมวญศรี ไคปางค์ (ถึงแก่กรรมแล้ว)
๒. หม่อมราชวงศ์หญิง เกวือศรี สวัสดิวัตน์ และ
๓. หม่อมราชวงศ์หญิง เยี่ยมศรี สาตราภย์

หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี ไคปางค์ ประทับอยู่ในพระบรมมหาราชวังตั้งแต่ทรงพระเยาว์ มีพระชนมายุเพียงสามถึงสี่พรรษาเท่านั้น ประทับอยู่มากจนกระทั่งมีพระชนมายุถึง ๗๓ พรรษา แล้วถึงได้ยินยอมเสด็จออกมาประทับอยู่กับหลานหญิง (หม่อมราชวงศ์เกวือศรี สวัสดิวัตน์) ที่บ้านชอยนานาเหนือ บางกะปิ และประทับอยู่ตลอดมาจนมีพระชนมายุ ๘๑ พรรษาล่วงเลยแล้วจึงประชวรหนัก เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๐๗ ได้เสด็จไปประทับรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้รับความเพียงไม่ถึงหนึ่งเดือน ก็ถึงชีพิตักษัย เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ เวลา ๒ นาฬิกา ๓๐ นาที ด้วยอาการสงบ โดยโรคพระหทัยวาย หรือจะนับว่าโรคชราก็ได้

ตลอดเวลาที่ประชวรอยู่ หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี ไคปางค์ ทรงมีความอดทนต่อการประชวรเป็นอันมากมิได้เคยทรงแสดงอย่าง

โค ๆ ให้ผู้พยาบาลได้รับความไม่พอใจ หรือรู้สึกเคืองคร้อนเลย และ
 เมื่อหนึ่งเมื่อใดที่ทรงมีอาการประชวรดีขึ้น ก็ทรงพยายามเคลื่อนไหว
 พระองค์เอง ไม่กระเสาะกระแสะรบกวนผู้พยาบาล และถึงเมื่อ
 อาการประชวรทรุดลง พระองค์ท่านก็มี ได้ทรงครวญครางโอดโอย
 ให้เป็นที่รำคาญ แม้จะประชวรอยู่แทบตลอดเวลา ก็ไม่ทรงเสียพระ-
 สติ เป็นคนไข้ที่ทำให้ผู้พยาบาลรักและสงสารเวทนา เราทั้งหลาย
 เห็นพระทัยท่านอยู่ทั่วกันว่า พระองค์ท่านเป็นผู้ที่มีความมอดทนอย่างยิ่ง
 ทรงมีมานะมุ่งมั่นที่จะหายจากการประชวร และทรงหวังจะได้กลับ
 คืนสู่ที่ประทับเดิม ณ บ้านนานาเหนือ ตอนหนึ่ง เมื่ออาการประชวร
 ค่อยทุเลาขึ้น ทรงตรัสด้วยสีพระพักตร์แจ่มใส แสดงความปลาบปลื้ม
 ปิติยินดีในเรื่องหลาน ๆ เขาช่วยกันดัดแปลง ตกแต่งห้องบรรทมที่
 บ้านนานาเหนือเป็นห้องมีเครื่องปรับอากาศ เตรียมไว้เมื่อทรงหาย
 ประชวรแล้ว เสด็จกลับไปจะได้บรรทมในห้องนั้น หลังจากวันที่ตรัส
 เสานนแล้ว พอรุ่งขึ้นอีกวันหนึ่งอาการประชวรกลับทรุดลง และทรุด
 ลงจนเข้าเขตอันตราย การกำหนดจะเสด็จ "กลับบ้าน" ในวัน
 อาทิตย์ที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ เลยเป็นอันล้มเหลว เป็นที่น่า
 เสียหายยิ่ง ที่ไม่มีวันที่จะได้เสด็จกลับคืนมา

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงมีพระเมตตากรุณา
 ต่อพระองค์เจ้าศรีเสาวภางศ์อยู่เป็นอันมาก ถึงเมื่อตอนที่พระองค์
 เจ้าศรีเสาวภางศ์สิ้นพระชนม์แล้ว ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ชุบเลี้ยง เจ้าจอมมารดาเหม ร. ๔ ผู้เป็นมารดาของพระ องค์ เจ้า
 ศรีเสาวภางศ์ และหม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี โสภางค์ ผู้เป็นพระธิดา
 ของพระองค์เจ้าศรีเสาวภางศ์ โดยโปรดเกล้าฯ ให้เข้ามาอยู่ในพระ-

บรมมหาราชวัง อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี
โคกแก้ว จึงได้เข้าอยู่ในพระราชสำนักของสมเด็จพระศรีพัชรินทรา
บรมราชินีนาถ พระพันปีหลวงตั้งแต่นั้นมา

ในวัยเยาว์จึงทรงคุ้นเคยชอบพอกันในพระอัครยาศรย์ไมตรี
ของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอและพระเจ้าลูกเธอ ของพระบาทสมเด็จพระ
พระจุลจอมเกล้าฯ หลายพระองค์ด้วยกัน

อัครยาค่ายหม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี ทรงเป็นผู้มีความปรารถนา
ประจําองค์อยู่และสนพระทัยในประดิษฐ์ศิลป์ - เช่น การจักดอกไม้
รับแขก - การร้อยกรอง ดอกไม้ตลกแก่พระราชฐาน การร้อยมาลัย
และการฝีมือ (เย็บปักถักร้อย) จึงทรงเพียรพยายามศึกษา และ
ทรงใฝ่ปฏิบัติจนเกิดเป็นความชำนาญ - เป็นผู้มีความรู้ดีพระ
หัตถ์เยี่ยมยอดในพระราชสำนักนั้น ได้ทรงรับราชการติดต่อกันมา
ทุก ๆ รัชกาลในตำแหน่งที่กล่าวมาข้างต้น

เมื่อตอนประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญ ให้ประชาชนสวมหมวก
หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี ก็ทรงกลายเป็นช่างประดิษฐ์เย็บ "ตุ้มปี"
(หมวก) ทรงเองก่อน พอพวกหลาน ๆ และสุภาพสตรีบางคนเห็น
เข้าก็ ไปเฝ้าทูลขอให้ทรงเย็บประทานคนละใบสองใบ - แล้วยักกัน
ไล่สวมแก่ ไปตามกาลสมัย ต่อมาจึงทรงเย็บแบบมาตรฐานออก
จำหน่ายขายไป - จนพันสมัยสวมตุ้มปี จึงทรงเลิกกิจการนั้น

หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี ทรงมีลายพระหัตถ์ทรงอักษรไทย
งดงามมากนี้เพราะ เนื่องจากทรงช่วยคุณท้าววรคณานันท์ (บัม
มาลากุล) ทำบัญชีการจับจ่ายใช้สอยต่าง ๆ ของสมเด็จพระศรีพัชริน-
ทราบรมราชินีนาถ รวมทั้งในหน้าที่เลขานุการอยู่เสมอด้วย ผล

แห่งการสนพระทัยในการขีดเขียน จึงเป็นผู้มีลายมือเขียนหนังสือ
งดงาม การสนพระทัยในการขีดเขียนนั้นได้ยังประโยชน์ต่อไปอีก
ในอักษรขอม พระองค์ท่านทรงทราบสระและพยัญชนะของอักษร
ขอมโดยตลอด ตามปกติหม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี จะเสด็จไปทรง
ธรรมที่วัดเทพศิรินทราวาสทุก ๆ วันพระ จึงเป็นโอกาสได้ศึกษา
อักษรขอมต่อ ๆ มา จนทรงสามารถเขียนอักษรขอมได้งดงาม

หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี โสภางค์ ทรงยกย่องนับถือสมเด็จพระ
พุทธโฆษาจารย์ ญาณวรเถระเจ้าอาวาสองค์ที่ ๕ วัดเทพศิริน-
ทราวาสเป็นอย่างยิ่ง การเคารพนับถือนี้ยังได้เกิดการแผ่เมตตาไมตรี
อย่างสนิทสนมไปสู่ทางญาติโยมของสมเด็จพระเจ้าวัดเทพฯ ซึ่งนาน ๆ เวลา
เข้า ก็เป็นการร่ำเคาเรพนับถือกันนั้นญาติ แน่นแน่น ยิ่ง ขึ้น ตาม
ลำดับจำนวนปี ๆ เป็นญาติมิตรกันอย่างสนิทนานมา ในระหว่าง
“โสภางค์” กับ “สุขบท” ยามว่างและสุขภาพอำนวยก็ ไปเยี่ยม
เยือนกัน ยามอยู่ไกลกัน เมื่อเดินทางผ่านไปก็กรุณาแวะเยี่ยมเยือน
กันเสมอ เมื่อขามเจ็บไข้ ได้ป่วยก็ได้พึ่งพาอาศัยกัน ด้วยในสกุล
“สุขบท” มีบุตรชายเป็นนายแพทย์ศัลยกรรมประจำอยู่ที่โรงพยาบาล-
พยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อนายแพทย์ จาก สุขบท ทราบว่าหม่อมเจ้า
หญิงสุรางค์ศรี โสภางค์ ทรงประชวรพระวैया สัมหมคพระสติใน
ห้องทรงที่บ้านซอยนานาเหนือ ในวันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๗
นั้นแล้ว ก็รีบจัดให้ ได้เข้าประทับยังห้องพิเศษของตึกธนาคาร กรุง-
เทพโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยด่วนในวันนั้น พรั่งพร้อมด้วย
แพทย์ชายหญิงและนางพยาบาล เข้าถวายการรักษาเยียวยา อันเป็น
ไปด้วยดี ด้วยความเมตตากรุณา หากจะมีญาณวิเศษใดที่หม่อมเจ้า

หญิงสุรางค์ศรีจะทรงทราบได้ในเมตตากกรรมนี้ ภาคว่าหม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี จะทรงปรับเปลี่ยนพระทัย จะทรงขอบบุญคุณ จะทรงสรรเสริญ จะทรงอวยพร ให้มีความสุขความเจริญยิ่ง ๆ เราจากบุญคุณและเมตตากกรรมนี้ไว้ตลอดกาล

กล่าวถึงท่านเย็บปักถักร้อย หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี มีพระหัตถ์ดีกว่าจักรเย็บผ้า หมายถึงในด้านความปราณีต่อละเอียดละเอียดชิ้นที่หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี ทรงเย็บสอยประทานแก่ใคร ผู้ที่สวมจะมีความกระหม่อมใจ ว่าเสื้อผ้าที่ตนสวมอยู่นั้นมิได้ตัดเย็บด้วยสะเพร่าหยาบคาย และทรงเย็บฉลองพระองค์ทรงเอง จนวาระสุดท้ายของท่าน หลานหญิง ๆ ที่แต่งงานไป ไม่ช้าก็จะหวนมารบกวนท่านให้ทรงช่วยแต่งตะกร้าสำหรับใส่ผ้าอ้อม เสื้อผ้าเด็กเกิดใหม่ ด้วยหลานหญิงทุก ๆ คนที่ค่าฝีพระหัตถ์ ในการเย็บตกแต่งของท่านเป็นเยี่ยมกว่าที่อื่น

คนไทยสมัยนี้อาจลืมถุงตะเคียว เพราะมีที่ใช้บ่อย ด้วยบัดนี้พากันใช้ถุงพลาสติกง่ายเร็วกว่า สดวกกว่า แต่อาชีพภาพที่หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรีทรงใช้อยู่ จะมีถุงตะเคียวที่ถักด้วยไหมหุ้มอยู่ ถุงตะเคียวเป็นสิ่งที่แสดงถึงความอุทิศหาพวกเพียรด้วยความปราณีตของผู้ถัก หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรีทรงเป็นผู้ชำนาญการถักถุงตะเคียวผู้หนึ่ง ทองกันถุง - เงินกันถุง ที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวเขาได้รับเมื่อวันสมรสนั้น มักจะบรรจุอยู่ในถุงตะเคียวใบเล็ก ๆ ที่ถักด้วยไหมเงินไหมทอง ในถุงนั้นจะมีเงินเหรียญหนึ่งบาท เหรียญสองสิ่ง เหรียญหนึ่งสิ่ง และอาจมีสตางค์ขาวและแดงอย่างละหนึ่ง ปนอยู่

ญ

ด้วย ไม่เป็นค่ามากมายเลย มองเห็นการให้ทุนด้วยความปราณีต อันอาจมีความหมายถึงจงร่วมกัน “มี” กรรมมัง ?

ความทรงเป็นผู้นับความรู้และประกอบด้วยความชำนาญชำนาญ ในการประดิษฐ์ จึงเป็นศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดวิธีการพับผ้าเช็ดหน้า ประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์ต่างๆ ได้ดี จากพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงทิพฯ (พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาพร) ผ้าเช็ดหน้าพับประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์ต่างๆ นั้น ในชั้นแรกก็ทำเฉพาะของหลวง คือใช้เป็นของพระราชทานแก่พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการในโอกาสรื่นเริงต่างๆ และต่อๆ มา ก็นำออกจำหน่ายในร้านหลวงซึ่งออกร้านในงานรื่นเริงฤดูหนาว ต่อมาก็ก็กลายเป็นของแจกกันในงานฉลองวันเกิดบ้าง ในงานพิธีสมรสบ้าง แพร่หลายไปจนมีผู้ไปทูลขอเรียนถ่ายทอดวิธีการพับนั้น จากพระองค์ท่านหลายต่อหลายราย ต่อๆ มาเมื่อหม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี ทรงมีพระชนม์เข้าในเกณฑ์ทรงพระชรา การใช้นิ้วพระหัตถ์มามากต่อมากในการเขียนการประดิษฐ์ต่างๆ - จึงทำให้พระหัตถ์และนิ้วพระหัตถ์มีอาการสั่นมากเข้าๆ ถึงขั้นนี้ก็ดี เมื่อมีพระญาติหรือมิตรพวกพ้องมาทูลขอให้ทรงช่วยในเรื่องประดิษฐ์ที่กล่าวมาข้างต้น ก็ทรงอุส่าห์พยายามช่วยเหลือทำประทานบ้าง แนะนำไปบ้าง - นี้ก็จะเห็นได้ว่า หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี ทรงมีพระทัยโอบอ้อมอารี เมตตากรุณาอย่างกว้างขวาง

หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี โสภางค์ ทรงเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ทรงกตัญญูต่อผู้มีพระคุณอย่างมิได้เสื่อมคลาย ทรงมีความจงรักภักดีและรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสม-

เด็จพระเจ้าอยู่หัวทุก ๆ รัชกาล ทรงมีพระเมตตาคุณ พระขันติคุณ และความอดทนอันหาได้ยาก นอกจากพระองค์ท่านมีพระทัยเข้มแข็ง อดทน ในการปฏิบัติราชการให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทรงมีคุณวุฒิ คุณสมบัติ บริบูรณ์ และทรงมีคุณสมบัติของอุปาสิกาทุกประการ ดำรงพระชนม์ชีพตลอดมาด้วยความมั่งคั่งน้อยและความ เป็น บุค ุศล ที่ เลี้ยงง่าย อย่างน่าสรรเสริญ ทรงช่วยพระองค์ท่านทรงมีวิเชียร สามดวง เป็นประทีปนำทางในการดำรงชนม์ชีพยั่งยืนมาจนชันษา ถึง ๘๑ ปี โดยปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บมากอຍเบียดเบียน เพราะทรง หมั่นรักษาเยียวยาพระองค์เองอยู่เป็นนิจ อันลาภโตที่พระองค์ท่าน ทรงได้รับแล้วในพิภพนี้ ไม่มีลาภโตจะวิเศษยิ่งไปกว่า ลาภ ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ คือ “อโรคยา ปรมาลาภ” (ความ ไม่มี โรคเป็นยอดแห่งลาภ)

หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรี โสภางค์ ได้เสด็จจากเราไปแล้ว ท่านได้เสด็จจากเราไปพร้อมด้วยคุณงามความดี ความรัก ความ เมตตา ความอ่อนหวานนุ่มนวล และความหวังดีในสวัสดิภาพที่ทรง มี ทรงเคยประทานแก่หลานทุกคนมาตลอดเวลา ก็ถามเสด็จพระองค์ ท่านไปด้วย ความเศร้าแสนเสียตายความรู้สึกว่าเหว่ ยังให้เกิดวิปโยค โศกสลดไปทั่วกัน สิ่งที่ควรสรรมาเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ เป็น เครื่องปลอบใจให้เสื่อมคลายจากความเศร้า แสน เสีย ตาย และ ความ ทุกข์ที่ต้องสูญเสียที่เรารัก ในยามนี้ คงจะไม่มีอะไรดีกว่า คึงจิตต์ อธิฐาภังษย์อำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และกุศลกรรมทั้งมวล ที่บรรดาหลานของพระองค์ท่านและญาติมิตรที่เคารพรักกันนับถือ ที่ได้ เพียรบำเพ็ญไปแล้วด้วยดีในคราวนี้ จึงเป็นปัจจัยกลับน้กาลขอให้

ฎ

พระวิญญานของท่าน ซึ่งแม้จะเสด็จไปสิงสถิตย์ ณ พิกพโต ขอ
พระวิญญานของพระองค์ท่านจงได้ประสบแก่ สุขสันติ อธิรัฐคุณมณูญ
ผล ทรงเกษมสำราญอ้อมเอิบด้วยทิพย์ทุกทิพาราตรี สมบูรณ์ศรี พูล
สวัสดิดาวรตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพทุกประการ เทอญ.

อนิจจา วต สังขารา	สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ
อุปฺปาทวยธมฺมิโน	มีอันเกิดขึ้นและเสื่อมไปเป็นธรรมดา
อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ	เกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป
เตสํ รูปสโม สุโข	การระงับสังขารทั้งหลายนั้นเป็นความสุข
สพฺเพ สตฺถา มรณฺติ เจ	สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงกำลังตายด้วย
มริสุ จ มริสฺสเร	ตายแล้วก็วาย จักตายด้วย
ตถวาทํ มริสฺสเร	เราก็จักตายอย่างนั้นเทียว
นตฺถิ เม เอตฺถ สํสโย	ความสงสัยในเรื่องนี้ไม่มีแก่เรา

๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๗

เจ้าจอมมารดา

ของพระราชโอรส - ธิดาในรัชกาลที่ ๔

๑ เจ้าจอมมารดาน้อย พระองค์เจ้าชายนราวงศ์ ที่ ๑ (กรมหมื่นมเหศวรศิววิลาศ)

๒ เจ้าจอมมารดาแพ พ.อ.จ. หญิงยิ่งเยาวลักษณ์ ที่ ๓

๓ เจ้าจอมมารดาพึ้ง พ.อ.จ. ชายทักษิณาวรรต ที่ ๔

๔ สมเด็จพระนางโสมนัส สมเด็จพระเจ้าฟ้าชาย ที่ ๕

๕ จอมเจ้ามารดาจันทร์ พ.อ.จ.ญ. ทักษิณชา ที่ ๖

๖ เจ้าจอมมารดาเที่ยง พ.อ.จ.ญ. โสมาวดี ที่ ๗ (กรมหลวงสมรรัตนศิริเชษฐ)

๗ เจ้าจอมมารดาตลับ พ.อ.จ.ญ. ไม่มีพระนาม ที่ ๘

๘ สมเด็จพระเทพศิรินทร ส.ค.จ.ฟ.ช. จุฬาลงกรณ์ ที่ ๙
(พ.บ.ส.ค.พ. จุลจอมเกล้า)

๙ เจ้าจอมมารดาเอี่ยม พ.อ.จ.ญ. ศรีพัฒนา ที่ ๑๐

๑๐ เจ้าจอมมารดาเกศ พ.อ.จ.ญ. ประภัสสร ที่ ๑๑

๑๑ เจ้าจอมมารดาสำลี (เจ้าคุณ) พ.อ.จ.ช. แดง ที่ ๑๒

๑๒ เจ้าจอมมารดากลิ่น พ.อ.จ.ช. กฤดาภินิหาร ที่ ๑๓ (กรมพระนเรศวรวรฤทธิ)

๑๓ เจ้าจอมมารดาบัว พ.อ.จ.ช. เฉลิมลักษณ์เลิศ ที่ ๑๔

๓๔ หม่อมเจ้าพรรณราย พ.อ.จ.ญ. กรรณิกาแก้ว ที่ ๒๓
(พระสัมพันธวงศ์เธอพระองค์เจ้า) (เจ้าฟ้ากรมขุนชัชวาลย์)

๓๕ เจ้าจอมมารดาสังวาล พ.อ.จ.ช. ทองกองก้อนใหญ่ ที่ ๒๕
(กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม)

๓๖ เจ้าจอมมารดาเปี่ยม พ.อ.จ.ช. อุณากรรณอนันตนรไชย
ที่ ๒๘ (สมเด็จพระปิยมมาวดี)

๓๗ เจ้าจอมมารดามาลัย พ.อ.จ.ญ. เสมอสมัยหรรษา ที่ ๓๒

๓๘ เจ้าจอมมารดาเอม พ.อ.จ.ญ. อนงค์นพคุณ ที่ ๓๕

๓๙ เจ้าจอมมารดาหรรุ่น พ.อ.จ.ญ. อรุณวดี ที่ ๓๘

๔๐ เจ้าจอมมารดาแก้ว พ.อ.จ.ญ. วาณีรัตนกัญญา ที่ ๓๙

๔๑ เจ้าจอมมารดาใหม่ศ พ.อ.จ.ญ. มณฑานพรัตน์ ที่ ๔๐

๔๒ เจ้าจอมมารดาหุ่่น พ.อ.จ.ช. สวัสดิ์ประวัตติ ที่ ๔๙ (ท้าว
ทรงกันดาล) (กรมพระสมมตอมรพันธุ์)

๔๓ เจ้าจอมมารดาดวงคำ พ.อ.จ.ญ. นารีรัตนา ที่ ๕๓

๔๔ เจ้าจอมมารดาเขียน พ.อ.จ.ช. วรวรรณากร ที่ ๕๗ (กรม
พระนราธิปประพันธ์พงศ์)

๔๕ เจ้าจอมมารดาชุ่ม พ.อ.จ.ช. ทิศวรกุมาร ที่ ๕๗ (สมเด็จพระ
พระยาคำรงราชานุภาพ)

๔๖ เจ้าจอมมารดาเพ็ง พ.อ.จ.ญ. นงคราญอุคมนตรี ที่ ๕๘

๔๗ เจ้าจอมมารดาเหม พ.อ.จ.ช. ศรีเสาวภาคย์ ที่ ๖๐ (ท้าว
สมศักดิ์)

๒๘ เจ้าจอมมารดาหวด พ.อ.จ.ช. โสณบัณฑิต ที่ ๖๒ (ท้าว
วรรณทร) (กรมขุนพิทยลาภพฤฒิธาดา)

๒๙ เจ้าจอมมารดาห่วง พ.อ.จ.ญ. บุษย์ขันบัวผัน ที่ ๖๖

๓๐ เจ้าจอมมารดาแสง พ.อ.จ.ญ. ประสานศรีไส ที่ ๗๓

๓๑ เจ้าจอมมารดาสุน พ.อ.จ.ญ. ประพาพรคัมภ์ ที่ ๗๒ (ท้าว
วนิดาพิจาริน)

๓๒ เจ้าจอมมารดาท้ว พ.อ.จ.ญ. เสาวภาคพรรณพิมล ที่ ๗๕

๓๓ เจ้าจอมมารดาอ้อม พ.อ.จ.ญ. ไม่มีพระนาม ที่ ๘๐ (ท้าว
ศรีสังจา)

๓๔ เจ้าจอมมารดาพุ่ม พ.อ.จ.ญ. พุทธประดิษฐา ที่ ๘๓

๓๕ เจ้าจอมมารดาเชย พ.อ.จ.ญ. ไม่มีพระนาม ที่ ๘๒

พระราชนิพนธ์

รัชกาลที่ ๕

โอรสบรมนารถเจ้า
ปรเมนทรนเรนทรสุริย์
ชติยราชวรังกูร
ไว้เพื่อประโยชน์เกื้อ

นามสุริยนารถหน่อไต้
พระปิ่นภูธราดล
เอารสสุรโศภน
เจ้ารวมบิตุราชทั้ง

นภวงศ์องค์ใหญ่ต้น
กรมหมื่นนมเหศวร
สุประคิษฐวิศิษฐกวร
กรมวิษณุนารถไต้

ที่สามสกุลลักษณล้ำ
นามยิ่งเขาวลัษณา
อีกทัษัณณาวัฏกมา
สุดสิ้นพระชนม์สิ้น

สมเด็จพระเจ้าฟ้าราช
โสมนัศนามปรากฏ

จอมประยูร
สืบเชื้อ
เก็บรวบ รวมแฮ
แก่ผู้เพียวจำ

ปฏิสนธิ์
แต่งตั้ง
เจริญยิ่ง ยศแฮ
เผ่าเชื้อชายหญิง

จำนวน หนึ่งแฮ
ศักดิ์ได้
ยศยิ่ง
ธิดาชตังนามกร

ธิดา ทานนา
เรศนั้น
ราชที่ สี่แฮ
แต่เบื้องยังเยาว์

เอารส
เกียรติก็้อง

สุกสันพระชนม์ปลก
อีกทักษิณชาพร้อง

ที่เจ็ดที่แปดนั้น

หนึ่งโสมาวดี

หญิงยังบ่ไคมี

เพราะสุติวารชา

สมเด็จพระเจ้าฟ้าลูก

นามจุฬาลงกรณ์

กรมขุนมิ่งมหิศร

พินิจประชานารถเจ้า

พระองค์หญิงที่สิบนั้น

อีกพัฒน์นาบุตร

ชายเสวตรวรลาภมี

สนพระชนม์แต่น้อย

บิชาลฉอศกนั้น

ประภักศรแสงตงนาม

อีกภักศรพิมลตาม

เขาววยอคมถนยาช

ชายแดงประสูติแล้ว

สมเด็จพระจันทรมณฑล

เจ้าฟ้าบุตรยล

สนพระชนม์แต่ได้

แต่ประสูติแฮ

เพรียกรู้ เรียงนาม

บุตรที่านนา

เลิศล้ำ

นามอีก องคณา

สุกสันชันษา

ภูธร

ที่แก้ว

สรรเสก ให้นา

แผ่นหล้าประทานพร

นามศรี

ต่อสร้อย

ที่สิบ เอ็กเขย

บยงยนนาน

หญิงสาม เล่านา

หนึ่งนี้

ล้ำค่าย

เชิดอ่างออกแดง

เสียชนม์

ลูกไท้

แต่เอก องคค์แฮ

กรบแก้วพรรษา

กฤดาภิเษมต่อท้าย
 เฉลิมลักษณ์เลิศกุมาร
 ศรีนาคสวาสดิชา
 คัคณางค์ยุคลรัฐ
 เอกองค์นามออกอ้าง
 หนึ่งบ่มีสมยา
 ชายสุขสวัสดิ์สถิต
 ทงทวิดวัลยลาภก้วย
 ทองกองก้อนใหญ่
 เฒาะสัปทศกหมาย
 สิบเอ็ดรวมหญิงชาย
 ล้วนแท้บ่เคียวสล้าง
 เกษมสันต์โสภาคเชื้อ
 ทัยสิบหกบัญ
 อิกกมลาคนเลอสร
 สองกุมารเลิศล้วน
 สมเด็จเจ้าฟ้าที่
 จาทรนทร์รัศมี
 ทัยสิบเก้าศรี
 องค์อนุภรรณพร้อง
 เกษมศรีศุภโยคถ้วน
 หญิงหนึ่งนามบ่ชั้ด

ภินิหาร
 หนึ่งผู้
 นามธิ คาแฮ
 สตยติไว้โดยประสงค์
 กรรณิกา แก้วเซย
 ชีพม้วย
 พรราช บุตรแฮ
 ดั่งนนามสนอง
 เป็นปลาย บี่แฮ
 มากอ้าง
 ทลอรอบ ปี่นา
 สลับนำอัครรรย
 ระพิพันธ์
 จบถ้วน
 เสนอแนะ นามแฮ
 ประสูติทันปีมะโรง
 สี่มี นามเซย
 เกียรติก้อง
 สุริยราช วงศ์แฮ
 เพราะตัวยแกลงหาญ
 ไตรทัศ องค์เอย
 เชิดไว้

สิ้นพระชนม์แต่ในสัปดาห์

หนึ่งหนึ่งเสมอสมัยได้

หนึ่งองค์กุมารเรศเชื้อ

ศรีสีทริธงชัย

ทองแดงดวลยไธ

อีกอนงค์นพคุณอ้า

กนกวรรณวรรณาทูทั้ง

สมโภชกุมารยล

อรุณวดีวิมล

วาณีรัตนกัญญาธู

มณฑานพรรัตนสิน

กาพยกนกรัตนยง

เทวัญอุทัยวงศ์

ราชบุตรพระเจ้าหล้า

อรไทยเทพสร้อย

หญิงหนึ่งนามบปรา

สุดสิ้นพระชนมา

จึงบมีนามให้

สมเด็จพระเจ้าฟ้าที

ภาณุรังษีวราง

บุษบงเบิกบานนาง

มนุษย์นาคน้อมหนุ่มหน้า

วารหย่อน อยู่แฮ

สืบสร้อยहरราช

ภูวไนย

แซมซ่า

สริยราช วงศแฮ

เอี่ยมอ้างอัศกร

ชุมพล

ยิ่งผู้

ภักตร์มือง ผิวนา

เชิดอ้างนามกร

ชนม์ปลง

ฤทธิกล้า

เชลงอ๊ก ษรแฮ

เดชล้ำนไชย

กัญญา แลฤา

กฏไว้

ยุ้ยอม เขาว์แฮ

เรียวรุสับมา

เบญจางค์

กูรเกล้า

อรอับ ศรแฮ

อีกทั้งชายเจริญ

สวัสดิประวัติเรื่อง

องค์หนึ่งสุนันทา

อีกจันทร์ทักจธา

สุขมาลมีสร้อย

นารีรัตนราชไท้

หญิงหนึ่งนามบปรา

ไชยานุชิตสา

บัญญัติเบญจมาแม่

อีกองค์หนึ่งนั้น

ศิขรกุมารพันธ์

นงคราญอุคมวรรณ

องค์ศรีเสาวภางค์เนื้อ

พระองค์หญิงสว่างสร้อย

โสณบัณฑิตปรา

จิตรเจริณรสวรา

องค์หนึ่งวัฒนาแล้

หนึ่งนางกฤษณแก้ว

อีกบุษบัณฑิตา

วิไลยลักษณ์เสาวภา

แฉวนับไชเรื่อง

นภาพรภูวนารถเนื้อ

คำรงฤทธิกรวไล

วิทยา

แน่น้อย

ธารต่อ กั้นเอย

อีกใช้มารศรี

ธิดาท่านนา

กฏแท้

มารตรุ่ง เรื่องแฮ

ท่อนห้าโดยจง

รววรรณ

เผ่าเชื้อ

โฉมเจ็ด

หน่อไต้ธิบดินทร

วัฒนา หนึ่งเฮย

กฏแท้

ดิเรกราช วงศ์แฮ

เลิศล้ำสำอาง

กัญญา กรเอย

เลิศเลื่อง

ภักตร์น้อง ศรีแฮ

ศิริพ่างจันทร์ธา

หน่อไท

ล่องแล้ว

ประธานสุทธศรีใส

หญิงประพาพรค์มีแก้ว

จรรยาฤทธิเกษม้วย

เสาวภาคพรรณพิมล

ประคิษฐาสวัสดิ์โคภน

หนึ่งอีกไซยันต์น้อย

สร้อยสอางองค์หนึ่งนั้น

องค์หนึ่งประไพศรี

หญิงยังบ่ได้มี

พุทธประคิษฐาร้าง

พระองค์หญิงประสูติสัน

อีกหนึ่งบ่เป็นต้น

หญิงเยาวเจริญกมล

เป็นที่สุดสุดท้าย

รวมชายสามสิบเก้า

หญิงสี่สิบสามอนงค์

ตกเสียอีกสองกอง

รวมแปดสิบสี่ทั้ง

โคลงรันทมน้อยนี้

จักแจกก้นตามใน

เปนที่ระลึกไป

ไต่บ่ควรขัดข้อง

สนองเสนาะ นามนา

ผ่องเพียงเพ็ญบุรณ

ชีพชนม์

เข้มช้อย

พูนเพิ่ม

นุชท้ายกุมาร

กุมารี

สอาดอ้าง

นามอีก องค์นา

ชีพม้วยชนม์ปลง

พระชนม์

ตกผ้าย

สุขสวัสดิ์

สุดสิ้นเสวยสวรรค

พระองค์

บ่ปลง

นับจบ กั้นแฮ

เสร็จถ้วนชายหญิง

หวังใจ

พี่น้อง

นานเนิ่น

โทษข้าออกภัย

สมบูรณ์ฉบับนี้ ตามยุดลบทช^๕ เชิดอ้างนามกร ทำเนิน
กลอนกล่าวอ้าง โดยลำดับข้าง ชาติถ้วนทุกองค์

ขอแจ้งความตามจำนง แด่องค์วรเชษฐชนิษฐู จงทราบจิตต์
ทั่วกัน ค่ายตัวฉันเรียงเรียบ ระเบียบนามเธอทั้งหลาย บรรยายเป็น
คำโคลง หวังชักโยงจิตต์ให้จำ ลำดับเราพี่น้อง เมื่อพะพร้องการงาน
ยามต้องการประกอบกิจ ปรักคึกคักันสมุค นานเนิ่นหยุดเสียเวลา
แต่สมยาแต่งไว้ บางแห่งได้ตลอดนาม บางแห่งความขัดข้อง ต้อง
ตัดกันทอนปลาย บางแห่งขยายเติมต่อ บางแห่งย่ออักษร พอจุ
กลอนจบท ถ้วนกำหนดทุกองค์ แล้วผจงเรียงพิมพ์เก็บ เย็บเป็นเล่ม
สมุคไว้ หวังใส่ในเป่าเสื่อ เพื่อลงในหีบปลา ติดกายาไปไกล โดย
ฤหทัยประสงก์ ขอทุกองค์จงรับ สมุคฉบับนี้ไว้ เป็นที่ระลึกให้
อยู่ช้ำอย่าสูญเทอญนา

โอเรกุล่า ตำราทำนายเคราะห์

มีคำถามไว้ ๑๖ ข้อ ค้างหน้าต่อไปนี้ วิธีที่จะทำนายให้จุดลงบน
กระดาษตามชอบใจ เวลาจุดไม่ให้นับ จุดเป็น ๔ แถว เช่นนี้:-

แถวที่ ๑ ๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐

, , ๒ ๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐

, , ๓ ๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐

, , ๔ ๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐

เมื่อจุดเสร็จแล้วให้นับจุดในแถวหนึ่งมีกี่จุด ถ้าเกิน ๔ จุดให้หัก
ออกเสียนับแต่เศษที่เหลือจาก ๔ ถ้าเป็นก็ให้จุดไว้ต่างหากจุดหนึ่ง
ถ้าเป็นคู่ให้จุดต่อดลงไปเป็น ๒ จุด เช่นที่จุดไว้เป็นตัวอย่างข้างบนนี้
แถวที่ ๑ มี ๔ จุด เป็นก็จึงจุดไว้ใหม่ ๑ จุด ๐

, , ๒ ,, ๑๐ ,, หักออกเสีย ๔ เหลือ ๑ จุดเป็นก็จุดใหม่ ๐

, , ๓ ,, ๑๑ ,, ,, ๕ ,, ๒ ,, ,, กี่ ,, ,, ๐ ๐

, , ๔ ,, ๑๒ ,, ,, ๕ ,, ๓ ,, ,, กี่ ,, ,, ๐ ๐ ได้รูป

เช่นนี้ ๐๐

เมื่อได้ รูปจุด เช่นนี้แล้ว ให้ ดูรูปจุดที่ ยอดโอเรกุล่า ทางขวามือ คงจะ
พบรูปจุดเหมือนที่ท่านทำไว้ แล้วจุดคำถาม ของท่าน ทางซ้ายมือ นำ
เบอร์อะไรลามาทางขวามือไปตรงกับช่อง ที่มีจุดเหมือนที่ท่านทำไว้
แล้วลากตรงลงมาประจวบกับมืออักษรตัวหนึ่งในช่องนั้น แล้วพลิกไป
ดูหน้าที่มีอักษรตัวนั้นดูทางซ้ายในหน้านั้น จะพบจุดที่มี รูป เหมือนที่
ท่านทำไว้ ท่านจะได้คำตอบทำนายของโอเรกุล่า

การที่จะถามโหรฤกษ์ว่ามีวันดีและไม่ดี วันไม่คืนนั้นคือ-

วันที่ ๑,๒,๔,๖,๑๔,๒๐,๒๒, มกราคม	วันที่ ๖,๑๗,๒๖, กุมภาพันธ์
.. ๒๔,๒๖, มีนาคม	.. ๑๐,๒๗,๒๘, เมษายน
.. ๒๙, มิถุนายน	.. ๑๗,๒๑, กรกฎาคม
.. ๒๐,๒๒ สิงหาคม	.. ๔,๓๐, กันยายน
.. ๖, ตุลาคม	.. ๓,๒๙, พฤศจิกายน
๖,๑๐,๑๕, ธันวาคม	

ในวันเหล่านี้ไม่ควรตามโหรฤกษ์ แลถามโหรฤกษ์วันละสอง
หนักก็ไม่ควร

นำเบอร์	คำถาม	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐	๐๐
๑	ข้าพเจ้าจะสมประสงค์หรือไม่ ?	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ	น	ป
๒	การที่ข้าพเจ้าจะทำงานจะทำได้ตลอดหรือไม่ ?	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ	น	ป	ก
๓	ในความอันดีข้าพเจ้าจะแพ้หรือชนะ ?	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ	น	ป	ก	ข
๔	ข้าพเจ้าจะต้องไปอยู่เมืองอื่นหรือไม่ ?	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ	น	ป	ก	ข	ค
๕	ผู้ที่ข้าพเจ้ารู้จักกันจะกลับมาหรือไม่ ?	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ	น	ป	ก	ข	ค	ฆ
๖	ทรัพย์สินของข้าพเจ้านั้นจะได้คืนหรือไม่ ?	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ	น	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง
๗	เพื่อนข้าพเจ้านั้นซื่อตรงหรือไม่ ?	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ	น	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ
๘	ข้าพเจ้าจะต้องเที่ยวไปหรือไม่ ?	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ	น	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ
๙	คนนกรักข้าพเจ้าหรือไม่ ?	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ	น	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช
๑๐	ถ้าจะแต่งงานกับคนนั้นจะมีความสุขหรือไม่ ?	ญ	ด	ด	ท	ธ	น	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ
๑๑	ผู้ที่จะเป็นเมียหรือผัวข้าพเจ้านั้นเป็นคนอย่างไร ?	ด	ด	ท	ธ	น	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
๑๒	จะมีลูกเป็นชายหรือหญิง ?	ด	ท	ธ	น	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด
๑๓	คนเข็มนั้นจะตายหรือไม่ ?	ท	ธ	น	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด
๑๔	คนที่ถูกขังนั้นจะออกได้หรือไม่ ?	ธ	น	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท
๑๕	เคราะห์ข้าพเจ้าดีหรือร้าย ?	น	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ
๑๖	ฝันของข้าพเจ้าแปลว่าอะไร ?	ป	ก	ข	ค	ฆ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ด	ด	ท	ธ	น

ก

ท่านจะได้สิ่งที่ท่านประสงค์ในเร็ว ๆ นี้

แปลว่าความทุกข์แลโลก

ในช่วงเวลานี้ท่านต้องระวังตัว, ถ้าไม่ละนั้นความทุกข์จะมาถึงท่าน

คนที่ติดขังตาย, เพื่อนมีความเศร้าโศก

คราวนี้จะอยู่ แต่อยู่รอดตาย

ลูกสาวอันงามแต่จะได้ความลำบาก

ท่านจะได้ชายหญิงเป็นสามีหรือภรรยาที่เป็นคนตั้งอยู่ในธรรม;

ถ้าท่านแต่งงานกับคน ๆ นี้ ท่านจะมีศัตรูในหมู่ที่ท่านไม่คิดว่าเป็นศัตรู

ท่านไม่ควรจะรับความรักอันนี้—เพราะความรักอันนี้ไม่แท้และไม่มีคยาว

อย่าเทียว—คงจะไม่เป็นประโยชน์ต่อท่าน

เขารักท่านจริง

ทรัพย์สินของท่านนั้นไม่ได้กลับคืน

ผู้นั้นจะกลับมาโดยเร็วแต่เป็นที่รันทรมั่งทวย

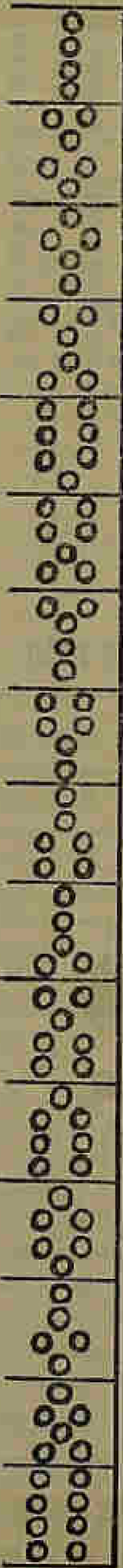
ท่านจะไม่ได้ไปจากที่ที่ท่านอยู่เคียวนี้

เทพารักษ์จะปกป้องท่านเพราะท่านทำถูก

เคราะห์ท่านไม่ดี—บวงสรวงเทพยดาให้ช่วย

บ

ลาภที่จะมีแก่ท่านนั้นมีคนอิงฉา
สิ่งที่ท่านต้องปรารถนาอยู่เดี๋ยวนี้ อย่ารีบ
แปลว่าได้ลาภหรือความดีจากผู้หนึ่งผู้ใด
ท่านมีศัตรูที่จะทำให้ท่านได้ความทุกข์
ที่จะออกได้ลำบากเต็มที
คนเจ็บนั้นควรระกิดที่จะไปเสียจากโลกนี้
จะมีลูกผู้ชายฉลาดแลเป็นคนมีสติ
เทพยดาอันมั่งมีไว้ให้ท่าน
ท่านแต่งงานในคราวนี้จะมีลาภแลความสุข
ความรักอันนี้มาจากใจซื่อตรง
เทพยดาจะเที่ยวไปด้วยกับท่านแลรักษาท่าน
ระวังเพื่อนที่เป็นคนโกง
ท่านจะได้ทรัพย์คืนมาอย่างที่ท่านคิดไม่เห็น
ไม่กลับมาเพราะรัก
ที่อยู่ของท่านไม่ใช่ที่นี้เตรียมย้าย
ท่านจะไม่ได้กำไร-ระวังให้ดี

เทพยดาจะช่วยให้ท่านได้ลาภ
 เคาราหาร้ายนักบวชสรวงเทพยดาให้ช่วย
 ถ้าสิ่งที่ท่านจะต้องการนั้นไม่เหลือเกินนักจะได้สมความปรารถนา
 แปลว่าท่านแลเพื่อนท่านจะมั่งมีบริบูรณ์
 เตรียมตัวให้ดีวันนี้บางที่จะพบความทุกข์
 ผู้ติดขังจะต้องลำบากมากกว่าจะได้ออก
 คนเจ็บยังอยู่ที่ตึกินดี
 จะมีลูกสาวแต่จะต้องระวัง
 คน ๆ นั้นไม่รายนักแต่พอมีกิน
 อย่าเพื่อแต่งงานไม่เช่นนั้นจะต้องเสียใจ
 เขาพูดด้วยอย่ารับ เขาทั้งท่านเสียได้
 ท่านเที่ยวไปก็ไม่ได้ประโยชน์อยู่บ้านดีกว่า
 เพื่อนคนนั้นท่านเชื่อได้เป็นแน่
 อย่าได้คิดเลยว่าสิ่งที่หายนั้นจะได้คืนมา
 เขาไม่พบท่านเพราะเจ็บอยู่
 เป็นการจำเป็นที่ท่านจะต้องอยู่นี้

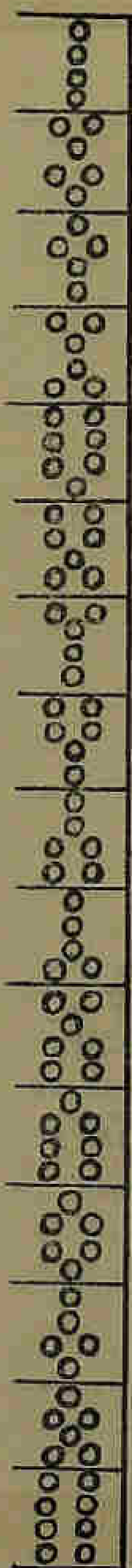

ถ้าท่านไปเมืองอื่นท่านจะมั่งมีมาก
 ถ้ากล้าแล้วจะได้สองเท่า
 เทพยดาจะเปลี่ยนเคราะห์ร้ายให้เป็นดี
 ที่คิดไว้นั้นเลิกเสียเถิดไม่ฉะนั้นจะตกทุกข์ได้ยาก
 แปลว่าในการที่ท่านจะทำนั้นจะได้ความลำบากมาก
 คิดอะไรไว้วันนี้อะไร
 คนที่คิดขงจะหลุดได้
 คนใช้นั้นจะเจ็บอยู่นานแต่ไม่รู้แน่ว่าจะหายหรือไม่
 จะมีลูกผู้ชายเป็นคนมีกตัญญูแลรูปงาม
 คนนั้นจะเป็นคนซัดสนแต่ซื่อตรงในใจ
 แต่งงานเสียท่านจะมีความสุขแลเจริญขึ้น
 ท่านรักคนที่ไม่ชมท่าน
 ถ้าท่านมีสติ—การที่ท่านจะไปเที่ยวนี้จะเป็นการดี
 ปากเขาอย่างหนึ่งใจอย่างหนึ่ง. — ใจไม่ซื่อตรง
 ถ้าจะลำบากสักหน่อย, เสียเงินสักหน่อยจะได้ทรัพย์กลับมา
 อย่าได้คิดเลยว่าจะได้พบเขาอีก

เขาไม่กลับมาเร็วเหมือนที่ท่านหวัง
 อยู่ในหมู่เพื่อน ท่านจะมีความสุขสบาย
 ไปภายหน้าท่านจะได้สมประสงค์
 ท่านไม่มีลาภ—บวงสรวงเทพยดา—ทำการให้เต็มกำลัง
 เพื่อนจะเอาสิ่งที่ประสงค์มาให้
 แปลว่าท่านมีศัตรูที่คิดทำลายท่าน
 ระวัง—มีศัตรูผู้หนึ่งที่คิดจะให้ท่านตกทุกข์ได้ยาก
 ผู้ถูกขังได้ความทุกข์มาก—จะออกได้หรือไม่ได้ไม่แน่
 คนเจ็บนั้นจะหายเร็ว ๆ นี้—ไม่ต้องกลัวอะไร
 จะมีลูกหญิง—จะมีคนนับถือ
 คู่ของท่านจะเป็นคนชอบสุรา—จะทำให้ตัวต่ำลงเพราะฉะนั้น
 ถ้าท่านแต่งงานคราวนี้จะต้องจนลง — เพราะฉะนั้นระวังตัว
 เขาไม่รักท่านจริง — เขารักคนอื่น
 อย่าเพิ่งรับว่าจะไปเที่ยว — จะมีอันตราย
 คน ๆ นี้เป็นคนสัจย์ซื่อ — กวรมีคนเคารพ
 ทศพัยนั้นจะไม่ได้คืน

ถ้าหมั่นเตือนเขาท่านจะได้ทรัพย์คืนมา
 เป็นการเหลือกำลังของคน ๆ นั้นที่จะกลับมาได้
 ไปเมืองอื่นท่านจะได้ประโยชน์ - จะสมปรารถนา
 เทพยคาได้จัดสมบัติไว้ให้ท่าน - คอยเด็ก
 ในเวลานี้ท่านจะทำการสำเร็จนั้นยังชดช้อยอยู่
 ในเวลานี้สิ่งที่ตักการนั้นไม่เป็นไปได้
 แปลว่าจะมีอันตรายและความทุกข์
 วันนี้เป็นวันไม่ดี เพราะฉะนั้นที่คิดไว้นั้นเปลี่ยนเสีย
 ผู้ที่ติดช้อยจะออกได้
 คนเจ็บนั้นจะหายหรือไม่หายก็เท่ากัน
 จะมีลูกผู้ชาย
 คนดี - มีทรัพย์มาก
 การที่คิดมีจะทำให้ท่านได้ความทุกข์
 เขารักจริง - จะรักตลอดไปอย่าสละเสีย
 ไปเที่ยวเกิดท่านคงจะไปไม่เสียเที่ยว
 ถ้าเชื่อเพื่อนคนนี้ท่านจะได้ทุกข์

เพื่อนคนนี้ดีกว่าคนอื่นทุกอย่าง

ในการที่เสียหายนี้ต้องทำใจดี

ผู้นั้นจะกลับมาไม่ให้ใครทันท่วงที

อยู่บ้านเถิด - จะไม่ต้องทุกข์

ทำเช่นนั้นไม่ได้ประโยชน์

เทพยดาจะให้พรท่าน

ไม่เป็นเช่นนั้น

แปลว่าท่านจะออกจากมือศัตรูท่านได้ในเร็ว ๆ นี้

เคราะห์ท่านร้าย - ที่จะหนีออกจากความอันตรายนั้นยากนัก

ผู้ที่ถูกขังนั้นจะออกได้ก็เพราะตาย

เทพยดาจะช่วยให้ผู้เจ็บรอด

ลูกหญิงแต่เป็นเด็กออกแอกเต็มที

คู่ของท่านเป็นคนซื่อตรงแลคนงาม

อย่าแต่งงานจะต้องทุกข์

อย่ารัก

เตรียมเที่ยว. แต่จะกลับมาเร็วจะมีเหตุที่ไม่มีใครคิดจะมี

บ

ไปเที่ยวเกิด - คงจะเป็นไปตามที่ท่านประสงค์

คนที่ท่านคิดว่าเป็นเพื่อนท่านนั้นเกลียดท่านในใจ

ที่คิดจะได้ทรัพย์สินนั้นไม่เป็นประโยชน์

มีเหตุเกิดขึ้นคนนั้นจึงไม่กลับมา

ท่านจะหาทรัพย์สินสมบัติได้ในเมืองอื่น

อย่าทำเช่นนั้น - จะได้ลาภ

ที่หวังไว้นั้นไม่เป็นประโยชน์ ไม่สำเร็จ

จะได้สมประสงค์

แปลว่าวันนี้เคราะห์จะดีขึ้น

จงยินดีที่ลาภท่านมาใกล้แล้ว

ออกได้แต่จะติดอยู่นาน

คนเจ็บจะหาย

จะมีบุตรชาย

ท่านจะได้คู่อันสมกับตัวท่านในเร็ว ๆ นี้

ถ้าอยากจะได้ความสุขอย่างแท้จริงงานคน ๆ นี้

ความอ่อนรักนั้นมาจากใจแท้ ๆ - จะเป็นเช่นนั้นตลอดชีวิต

รักนั้นรักมาก — แต่จะทำให้ท่านหึงมาก

ที่จะไปเที่ยวหนั้นไม่ได้เป็นอันขาด

เพื่อนท่านเป็นคนซื่อต่อท่าน — ท่านอยากจะให้เขารักท่านเท่าใดเขารักเท่านั้น

ท่านจะได้กลับคืนจากคนโกง

ผู้นั้นจะกลับมาเร็ว ๆ นี้

ไปเมืองอื่นไม่ได้ประโยชน์ไม่มีความสุข

เชื่อในเทพยดา — เทพยดาเป็นผู้ทำให้มนุษย์ได้ทุกข์หรือสุข

ลาภจะกลายเป็นทุกข์

จะสำเร็จประสงค์

แปลว่าความทุกข์ที่จะมาถึงท่านนั้นไม่มา

ระวางสัตว์ที่จะทำอันตรายแก่ท่าน

อีกสักหน่อยหนึ่งท่านคงไม่ต้องกังวลในคนที่ถูกขังนี้

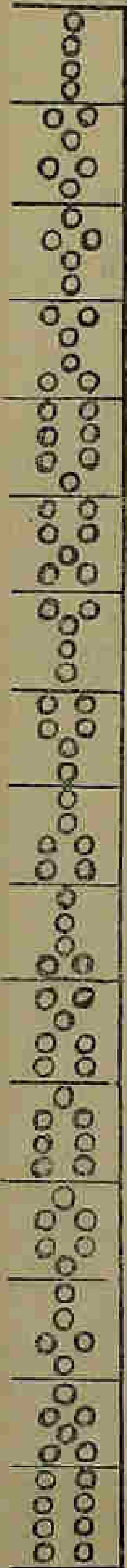
เทพยดาคงให้กำลังแก่คนเจ็บ

จะมีลูกหญิงอันงามยิ่ง

ท่านจะได้คู่ที่ท่านไม่ชอบใจ

ถึงท่านแต่งงานก็ไม่สมประสงค์

ญ

ไ้ทุกซ์แล้วท่านจะไ้สุข

รักแท้จากใจซื่อตรง

ไปคราวนี้จะได้ประโยชน์

อย่าเชื่อกัน ๆ นี้

ทรัพย์สินนั้นสูญที่เดียว - แต่คนขโมยจะต้องโทษ

เขาจะไปเสียหลายเวลา

ถ้าท่านไปเมืองอื่นจะไ้ลาภ

ในเวลานี้ท่านทำอะไรยังไม่สมประสงค์

จะทำการสำเร็จ

ที่คิดไว้นั้นเปลี่ยนเสีย - จะสำเร็จ

แปลว่ามีคนโกงอยู่ใกล้ตัว

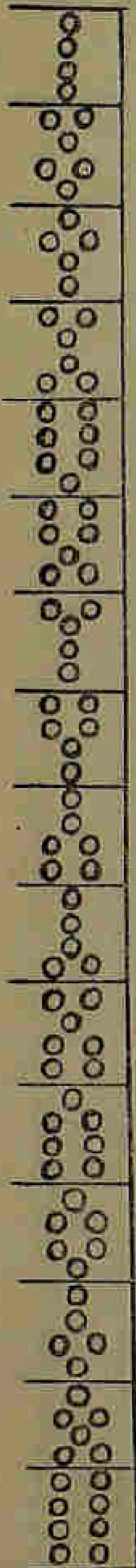
อย่าเสียใจ, จะดีขึ้น

จะออกได้

จะตาย

จะมีลูกชาย

จะหาคู่ยากนัก

จะได้คุ้มยาม

จะมีเหตุต่างมากกับวิวาหะวัน^๕

รักไม่แท้

ไปจะได้ลาภ

รักแท้เชื่อได้

จะเสียของ - แต่ ขโมยจะต้องโทษ

จะกลับมา

ถ้าอยู่บ้าน - จะสมประสงค์

จะได้แต่หนักหน้อย

จะได้ทุกข์แฉกความลำบาก

จะสมปรารถนา

แปลว่าจะได้เงิน

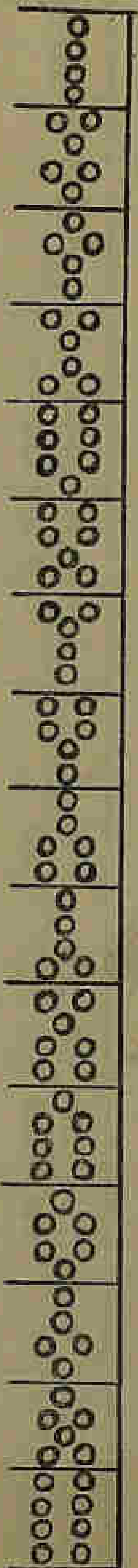
ถึงมีศัตถุก็จะได้ดี

ยังจะต้องชังนาน

จะหาย

จะมีลูกหญิง

จะมีบุตรชายซึ่งจะเป็นคนมั่งมีต่อไป

จะได้คู่ซึ่งมีทรัพย์

ถ้าแต่งงานจะให้ความสุข

เขารักท่านอยู่เสมอ

ไปจะได้ประโยชน์

อย่าเชื่อคนนั้นนัก

จะได้ทรัพย์กลับคืนมาคราวหนึ่ง

จะกลับมาหรือไม่กลับเท่ากัน

จะสมประสงค์

อย่าหวังได้จะไม่สมประสงค์

จะได้ลาภมากกว่าที่ท่านหวัง

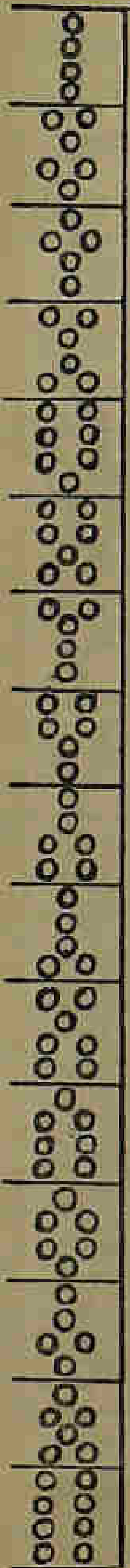
จะหวังอะไรสมประสงค์หมด

แปลว่าท่านจะได้ไปช่วยเขาแต่งงาน

จะไม่ต้องบ่นว่าเคราะห์ร้าย

จะมีคนเวทนาแลปล่อยผู้ถูกขัง

คนเจ็บเห็นจะไม่หาย

จะหายแต่อายุจะไม่ยืน

จะมีลูกหญิง

จะได้คู่ในหมั้น

ถึงจะแต่งงานก็ไม่ได้อะไร

คอยเถิดเขาคงรักจริง

อย่าไปจากบ้าน

คน ๆ นี้เป็นเพื่อนท่านจริง

ไม่ได้กลับคืนเป็นอันขาด

จะกลับมาแต่ยังนาน

ถ้าจะไปเมืองอื่นอย่าเที่ยวเล่นกับผู้หญิงหรือคนชั่วจะเป็นอันตราย

จะได้สิ่งที่ท่านไม่ได้หวัง

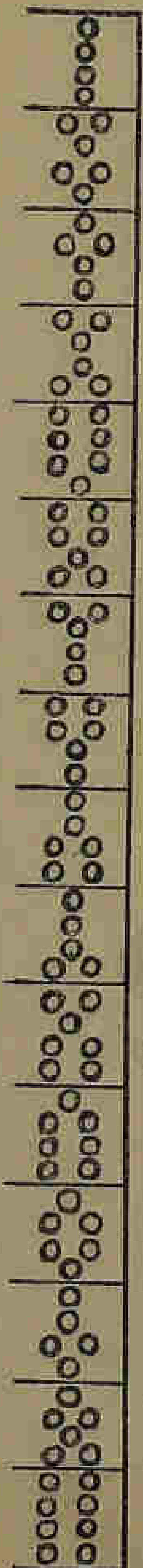
จะสมปรารถนา

จงมีความยินดี

แปลว่าความทุกข์จะไป, ความสุขจะมา

ลาภท่านนั้นพึงผลิใบ - จะเป็นดอกเร็ว ๆ นี้

บางที่จะออกได้เพราะตาย

จะออกได้

จะหายหรือไม่ ๆ แน่

จะมีบุตรชาย - บุตรชายจะอยู่จนอายุมาก

จะได้คู่ดี

แต่่งเสียเร็ว ๆ จะได้ความสุข

ไม่มีใครรักท่านมากกว่าคนนี้

ทำไปเกิดไม่ต้องกลัว

ไม่ใช่เกลอ - เป็นศัตรู

ของหายจะได้คืน

จะไม่กลับมาอีก

หญิงชาติอื่นจะทำให้สมบัติท่านมากขึ้น

เขาจะโกงเอาของท่านไปได้

ทุกข์จะไป - ท่านจะมีความสุข

ท่านจะไม่ได้สมประสงค์

แปลว่าจะได้ยื่นอะไรสิ่งหนึ่งที่ดีแก่ตัวท่าน

ความทุกข์ยังวนเวียนอยู่ถามตัวท่าน

วันนี้เป็นวันที่ฟ้าสิ่งที่ดีมาให้ท่าน

คนที่ถูกขังจะออกไปจากมือศัตรู

คนเจ็บจะหาย - จะมีอายุยืน

จะมีบุตรหญิงสองคน

คู่ท่านจะเป็นคนหนุ่มเป็นคนมีเงิน

แต่งงานเร็ว ๆ - จะได้อะไรความสุข

เขารักท่านจริง

ไปจากบ้านท่านจะไม่เป็นสุข

เพื่อนคนนี้มีราคามากกว่าทอง

ทรัพย์นั้นไม่ได้กลับคืนเลย

เจ็บเต็มที่, กลับยังไม่ได้

อยู่บ้าน - อย่าไปไหน

จงมีความยินดี - เทพยดาได้จัดความสุขไว้ให้

อย่าไว้ใจตัวเองนัก

จะได้สมประสงค์

แปลว่าในเวลาวันนี้จงระวังตัว - จะมีเหตุเกิดขึ้น

ป

แปลว่ามีความรื่นเริง

วัน^๕นี้เคราะห์ไม่ตี

จะกลับมาทำให้มีชื่อเสียง แต่เดี๋ยวนี้ยังไม่มีสุข

จะหายหรือไม่หายทราบไม่ได้ - เตรียมตัว

จะมีบุตรชายเป็นคนหน้าดำ

คู่ท่านยังมีแต่เป็นคนใจเร็ว

แต่งงานคน^๕นี้เกิดจะมีความสุข

คน^๕นี้รักท่านนัก - แต่ไม่ยากให้ใครทราบ

ไปเกิดไม่ต้องกลัว

อย่าเชื่อเขา - เขาเป็นคนโกง

จะได้กลับคืนอย่างประหลาด

จะกลับมาเร็ว ๆ นี้

จะอยู่เมืองอื่นโดยสบาย

ถ้าท่านซื้อตรง - ท่านจะได้มีความสุข

ท่านจะได้อยู่กับบริบูรณ์

ขอให้พอใจในการที่เป็นไปในเวลานี้

โปรดแก้คำผิด คำตก—และต่อเติม

ตามหน้า และ บรรทัด ดังต่อไปนี้:—

- พระประวัติ หน้าแรก (ก) บรรทัดที่ ๒ เติม “ณ อยุธา” ข้าง
หลังคำว่า “โสภางค์” บรรทัดที่ ๑๘ ตัดคำว่า
“๘ ท่านนี้จัก” ออกใช้คำว่า “ได้ตั้ง” แทน
- หน้า ข บรรทัดที่ ๑๕ คำว่า “พยาล” แก้เป็นพยาบาล
- หน้า ข บรรทัดที่ ๑๐ ตัดประโยคที่ว่า “และได้เป็นพนักงาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ จุลจอมเกล้าฝ่ายใน “ออก—
ใช้ประโยค “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ทรงพระ
เมตตาปราณี” แทน
- หน้า ข บรรทัดที่ ๑๑ ตัดคำว่า “นั้น ๓” ออกกับตัดวงเล็บ
ของคำว่า “ตติยจุลจอมเกล้า” ออกจะอ่านได้ความว่า
“จึงได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตติยจุล
จอมเกล้า”
- หน้า ข บรรทัดที่ ๒๑ เติมอักษร “น” หลังคำสวัสดิ์วิชม
- หน้า ง บรรทัดที่ ๕ คำว่า “ช่าง” เติมไม้เอก อ่านได้ความว่า
“ช่าง”
- คำไว้อาลัย หน้า (จ) บรรทัดที่ ๓ เติม วงเล็บปิด หลังคำ
“สาคราภย์”
- หน้า ข บรรทัดที่ ๔ ความที่ถูกต้อง ควรอ่านว่า บุตรี พระยาราม
กำแพง (กลุ่มม สาคราภย์)

หน้า ช บรรทัดที่ ๓๕ คำว่า "คุ่มปี" เดิมไม่เอก อ่านได้ความ
ว่า "คุ่มปี"

หน้า ช บรรทัดที่ ๙ คำว่า "ไค" แก้เป็น "ให้"

หน้า ช บรรทัดที่ ๓๗ คำว่า "จาลู" แก้เป็น "จารู"

หน้า ฉ บรรทัดที่ ๒ คำว่า "ปรับ" แก้เป็น "ปสาม"

หน้า ฉ บรรทัดที่ ๖ คำว่า "ทัพฯ" แก้เป็น "ทพยรัตน"

หน้า ฉ บรรทัดที่ ๖ คำว่า "ห่าน" แก้เป็น คำว่า "ทาน"

บรรทัดที่ ๓๕ คำว่า "อุม" แก้เป็น คำว่า "นุ้ม"

บรรทัดที่ ๒๓ คำว่า "ดงย" อ่านเป็น "ควย"

หน้า ฉ บรรทัดที่ ๕ คำว่า "เทียว" เปลี่ยนเป็น คำว่า "เที่ยง"

บรรทัดที่ ๑๐ คำว่า "มริสุ" แก้เป็น "มริสุ"

บรรทัดที่ ๑๑ คำว่า "มริสุสเร" แก้เป็น "มริสุสามิ"

